

Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju

(skripta za interno uporabo)

Borut Telban
ZRC SAZU

Ljubljana, maj 2014

KAZALO

UVOD	str. 3
1. Metode raziskovanja v humanistiki in družboslovju	str. 5
2. Pisanje akademskih besedil	str. 19
3. Argumentiranje in logika argumenta	str. 34
4. Struktura in organizacija akademskega pisanja	str. 48

**Copyright 2014 Borut Telban
ZRC SAZU**

**To je študijsko gradivo. Kopiranje in razmnoževanje v
kaksršnekoli druge namene ni dovoljeno.**

UVOD

Pričujoča vizualna skripta so namenjena podiplomskim študentom in študentkam študijskega programa »Primerjalni študij idej in kultur«, ki je še do nedavnega potekal na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) v okviru Fakultete za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici. Od leta 2014 se študijski program izvaja na samostojni Podiplomski šoli ZRC SAZU. Po eni strani predstavljajo v kratkih alinejah zapisani »nasveti«, ki so zbrani po posameznih tematskih sklopih, glavne oporne točke pri predmetu *Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju*. Po drugi strani pa so skripta kot celota namenjena kot pomoč podiplomskim študentom in študentkam, ki se odpravljajo na večletno pot raziskovanja in pisanja zahtevnega humanističnega ali družboslovnega besedila. Skripta, ki predstavljajo rahlo dopolnjeno verzijo iz leta 2009 in so sedaj dostopna tudi na spletni strani podiplomske šole (glej <http://www.ps-zrc-sazu.org/studijski-gradivo/>), so razdeljena na štiri sklope: metode raziskovanja v humanistiki in družboslovju, pisanje akademskih besedil, argumentiranje in logika argumenta ter struktura in organizacija akademskega pisanja.

Pisanje akademskih besedil v humanistiki in družboslovju je tako intelektualno kot fizično precej zahtevna dejavnost. Priročnikov je veliko, vprašanj, ki se ob samem študiju in pisanju pojavljajo, pa še več. A nihče ne bo brskal po internetu namesto vas in nihče ne bo opravil poglobljenega branja knjig in člankov namesto vas. Ker imajo različne humanistične in družboslovne vede tudi različne metode, pristope in poudarke, si mora vsak sam dopolniti in prilagoditi široko zastavljene smernice, ki so tu predstavljene, z metodami, pristopi in poudarki, ki so značilni za vedo ali vede, znotraj katerih njegovo ali njeno delo nastaja.

Namen teh skript je, da se študent ali študentka nauči kritično razmišljati in argumentirano zagovarjati svoje teze. Priporočljivo je, da si že v začetku odgovorite na vprašanja: kaj boste raziskovali, zakaj in za koga je vaša raziskava pomembna, kje je tista točka, kjer pričakujete, da boste povedali nekaj novega, ter kako bosta raziskovanje in pisanje potekala. Doktorska disertacija, znanstveni

članek ali razprava naj bi predstavljali izviren in avtentičen doprinos k že obstoječem znanju na področju, ki ste ga izbrali. Ko imate idejo, jo skrbno formulirajte na papirju ali na ekranu. Na klasična in nova besedila poskušajte gledati s svežimi očmi ter poiskati prepričljive argumente.

Ljudje smo različni in različni so tudi pristopi k pisanju. Vsakdo naj opravlja raziskavo na način, ki ustreza njegovim ali njenim delovnim navadam, karakterju, urnikom in življenju na sploh. A hkrati naj bo pripravljen/a, da se mu/ji bo življenje v času dolgoletnega branja in pisanja spreminjalo, spreminjale pa se mu/ji bodo tudi delovne navade, urniki in morda celo karakter. Če postane raziskovanje način življenja (kar je v času doktorskega študija skoraj neizogibno) in ne zgolj neke vrste obveza ali zunanja dejavnost, potem se to občuti tudi v sami raziskavi in končnem besedilu, ki ga nekdo napiše. Človek in njegovo delo postaneta eno; potem, ko je delo zaključeno, pa kljub temu, da sta med sabo prepletena, odideta vsak svojo pot.

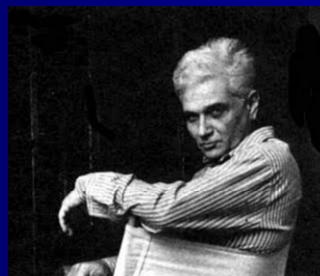
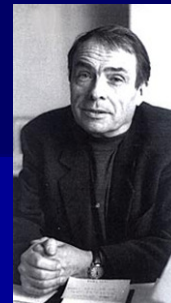
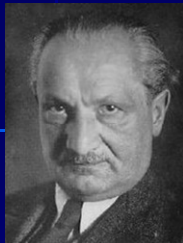
Noben priročnik, skripta ali navodila ne morejo ustvariti dobrega dela. Vsak ustvarja znotraj svojega življenjskega sveta ter s sebi lastno domišljijo in ustvarjalnostjo.

Ljubljana, maj 2014

Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju

1. Metode raziskovanja v humanistiki in družboslovju

Borut Telban

Začetki – izbor teme

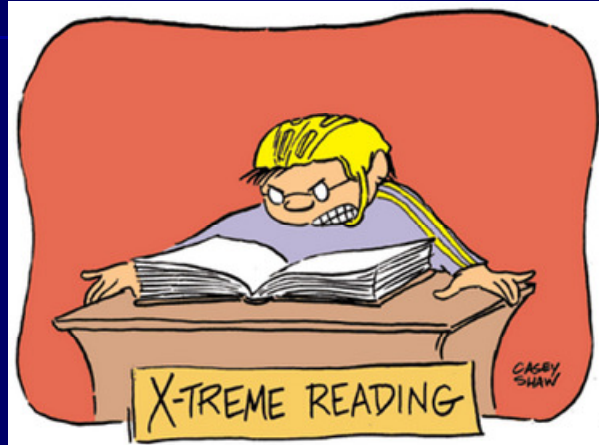
- Razgovori z mentorji, drugimi profesorji in kolegi
- Ne izbiramo literature pred izborom teme
- Poznavanje širšega področja, znotraj katerega iščemo:
 - temo, ki ni dobro raziskana
 - temo, ki nas zanima
 - temo, ki je aktualna
- Seznanjeni se z glavnimi avtorji in njihovimi usmeritvami. Vodilo ne moreta biti kolegovo diplomsko delo ali poljudni članek iz časopisa.
- Večkrat vrzi ideje na papir (15 minut prostega pisanja iz glave)

- Razvijamo nov pogled na že znano stvar, bodisi zaradi novih spoznanj (podatkov), bodisi zaradi drugačnega teoretičnega pristopa ali fokusa
- Upoštevaj čas in okolje, v katerem je nek avtor pisal
- Vsak avtor ustvari dela na podlagi nekih predhodnih del (reference na koncu tebi pomembne knjige ali članka so dober začetek za nadaljevanje lastnega raziskovanja)
- Širi svoja spoznanja tako, da bereš kaj so drugi avtorji pisali o temi in o delu avtorja, ki te zanima (beri knjižne ocene, tematske zbornike itd.)
- Primerjaj različne avtorje, njihova dela, njihove pristope in njihove usmeritve
- Vedi, da vsebine, ki si jih dobro raziskal, pridajo avtoriteto tvojemu delu

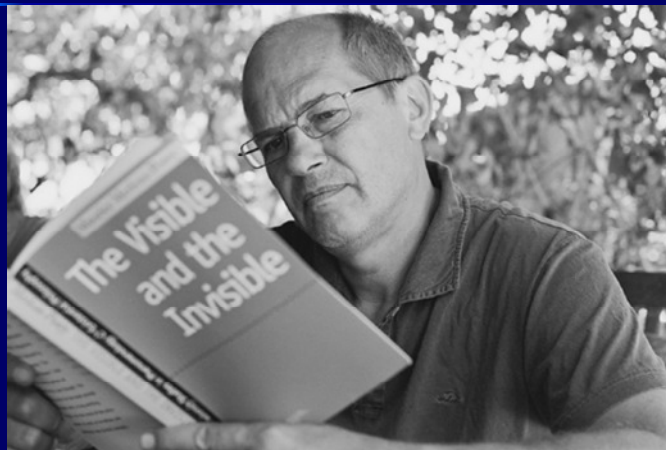
Branje za pisanje, pisanje za branje

- Beri aktivno! Ne zbiraj le informacij (to je pasivno branje), pač pa si ob branju delaj izpiske in zapiske o argumentu (strukturi, razvijanju), o uporabi jezika, o podrobnostih.
- Že prvič preberi delo zelo natančno, saj ti bo lažje, ko ga boš bral še drugič in tretjič.
- Pisanje ne sledi linearnemu zaporedju: branje – razmišljanje – pisanje. Te tri aktivnosti se ves čas prepletajo.

- Piši ko bereš, beri ko pišeš.
- Kritično razmišljaj o vsakem stavku, ki ga prebereš ali zapišeš, o vsaki misli, o vsakem konceptu ali besedi.
- Uporablaj strokovne slovarje, leksikone, slovarje tujih jezikov, etimološke slovarje, slovarje tujk itd.
- Bodi pozoren na svoje reakcije na prebrano (jeza, dolgočasje, navdušenje, presenečenje). Morda v njih najdeš temo za svojo raziskavo.
- Vstopi v miselni pogovor z avtorjem: dobro poslušaj, razmišljaj in stališčem avtorja dodaj nekaj relevantnega in zanimivega.

A bit less X-treme reading

- Da vstopiš v pogovor z avtorjem kot pisec, moraš najprej vstopiti v pogovor kot bralec.
- Piši na robove knjige, označuj, podčrtuj: to pripomore k aktivnemu branju.
- Vsako besedilo ima kontekst: avtor je v razgovoru z drugimi avtorji, z zgodovino, z močjo kulture, z dogodki časa. Spoznaj kontekst (npr. preberi avtorjevo biografijo).
- Različna področja zahtevajo različna branja: npr. zgodovinar "bere" zaporedje dogodkov, geograf "bere" določen prostor, likovni kritik "bere" slike, filozof "bere" koncepte, filmski kritik "bere" filme itd.

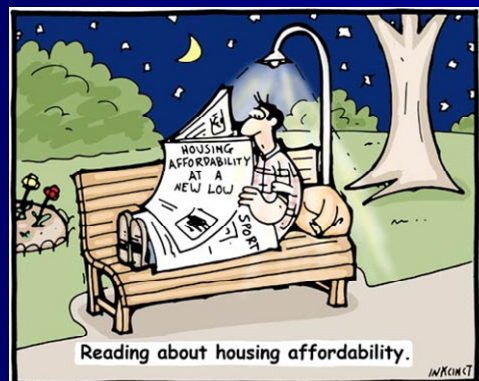
- Vsakdo ima kak problem pri branju: nekateri s spominom, drugi berejo prepočasi, tretji imajo problem s koncentracijo, četrti s samim sabo (delaj na svojih pomanjkljivostih)

Delo na prebranih besedilih

- Povzemi delo, glavno misel in tisti del, ki je zate še posebej pomemben. Na ta način boš:
 - povzel in predstavil argument po svojih besedah (tako boš tudi boljše razumel)
 - videl, česa ne razumeš
 - združil in uredil prej še neurejene zapiske
 - našel, kar je zate relevantno
 - zapolnil eno fazo raziskovalnega procesa, na kateri boš gradil naprej

Pri branju bodi še posebej pozoren na tisti del, ki je zate najbolj pomemben

Kategorizacija in uporaba virov

- Po opravljenih napisanih povzetkih, razvrsti dela v različne kategorije (npr. po problematiki, po teoretični usmeritvi, po argumentih)
- Zastavi si vprašanja o virih:
 - ali je avtor predstavil dovolj dokazov za to kar trdi
 - ali je kaj spregledal, izpustil (iz nemarnosti ali namerno; zakaj?)

- ali se ti zdi argument razumen, ali je na kakem mestu nezadosten (zakaj?)
- ali je jezik ustrezen, ali včasih prevladajo čustva nad razumom (kje in kako?)
- kako je z avtorjevo perspektivo, ali pripada določeni smeri, ali je lahko pristranski
- kakšen je tvoj odnos do avtorja: navdušenje, nenaklonjenost, skeptičnost... Prevedi svoje občutke v komentar in vprašanja.

Ohranjaj apetit in razvijaj okus

Analiza

- Iz grške besede *analysis* "razrešitev"; iz glagola *analyo* "razvežem, razpletem, osvobodim" (v starogrški geometriji in filozofiji)
- Razčlenjevanje neke enote ali celote na njene dele oz. sestavine

Potek osnovne (dekompozicijske) analize

- Določi značilnosti celote
- Razdeli celoto na dele
 - film na scene in kadre
 - pesem na kitice in verze
 - politiko na politične stranke in dogodke
 - nogometno tekmo na minutno dogajanje
- Interpretiraj in analiziraj dele
- Interpretiraj odnos delov drug do drugega in do celote
- Naredi sintezo (kompozicijo)

Druge oblike analiz

- Regresivna analiza: delo proti izvoru, k temeljem (rekonstrukcija potem vodi v novo sintezo)
- Regresivna analiza: iskanje vzrokov s pomočjo posledic in posledic s pomočjo vzrokov
- Za neokantizem je bolj kot odnos med celoto in deli pomemben odnos med obliko in vsebino (npr. Ernst Cassirer)
- Fenomenološka analiza (izolacija esenc, ki naj bi bile podlaga različnim oblikam mišljenja, Edmund Husserl)
- Logična analiza (dokazovanje, deduktivni in induktivni pristop)

Raziskava govora in besedil

- Analiza vsebine (kdo, kaj, kako, komu nekaj govori in s kakšnim namenom)
- Analiza diskurza (aplikacija kritične misli na določeno družbeno situacijo in razkrivanje prikritih motivov – političnih in drugih –, ki naj bi bili v ozadju; dekonstrukcijsko branje in interpretacija problema ali besedila)
- Etno-metodološka analiza (išče neko družbeno ali kulturno osnovo oz. vzorce, ki so podlaga za vsakodnevne aktivnosti in način govora)

- Biografska analiza (življenjski cikli posameznikov, starostni in spolni status, proces adaptacije na novo okolje, življenjske zgodbe posameznih skupin)
- Analiza govornih dejanj (John Austin, John Searle; glavna misel je, da govor ne popiše le nekega stanja, pač pa izvaja družbeno pomembna dejanja kot so npr. poimenovanje, opozarjanje, obljubljanje, zastraševanje, prepričevanje itd.)
- strukturalizem, post-strukturalizem, hermenevtika

Antropološke metode raziskovanja

- Dolgotrajno opazovanje z udeležbo na terenu
- Arhivski viri (zdravstveni kartoni, cerkveni zapisi, poročni listi, sodni zapisi, dokumentacija v šolah itd.)
- Primerjalna analiza (dveh ali več skupin) omogoča razpoznavanje različnih kulturnih in družbenih vzorcev, podobnosti in razlik
- Analiza razširjenih študij primerov (povezanost med nizom dogodkov skozi daljše obdobje: vzroki, posledice, reakcije)

- Intervjuji (formalni in neformalni, ne-strukturirani in strukturirani, s posamezniki in s skupinami)
- Življenjske zgodbe
- Analiza družbene mreže
- Demografske analize, analize dejavnosti (npr. družine, otroci, bivališča; kdo je zaposlen in kje; kdo se ukvarja s športom in s katerim)
- Metode so odvisne od teoretične usmeritve raziskovalca:
 - humanistična usmeritev (razumevanje življenja ljudi v različnih družbenih in kulturnih okoljih)
 - znanstvena usmeritev (sistematičnost, kvantitativni podatki, objektivizem, pozitivizem itd.)

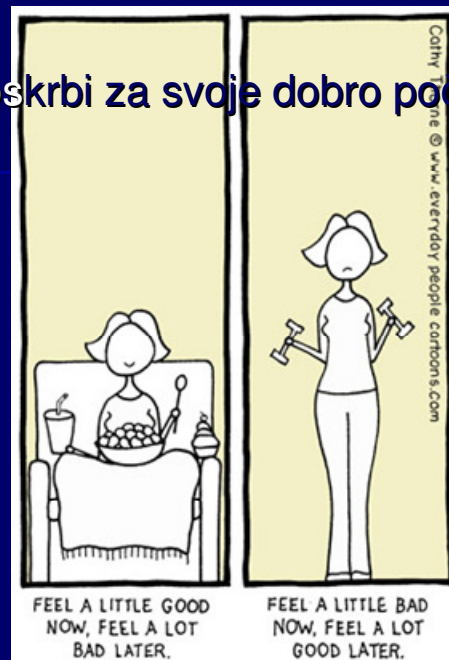

- Zbiranje kvantitativnih in kvalitativnih podatkov
- Metode se prilagajajo med samo raziskavo na terenu
- Aktivistični antropologi zavzamejo npr. pozicijo, da so vse antropološke študije politične, ter se usmerijo v raziskavo, ki bo kar najbolj razkrila ekonomsko izkoriščanje ljudi ali zatiranje žensk (in to ne glede na to, kaj pravijo ljudje sami)
- Danes mnogi zagovarjajo in se poslužujejo hitre in večprizoriščne etnografije (*multi-sited ethnography*)

Povzetek

- Dobro razmisli o temi, ki te zanima
- Poišči, preštudiraj in zapisuj ustrezno literaturo
- Beri aktivno in razvijaj informiran argument
- Predstavi svoja osnovna spoznanja na raziskovalnem seminarju (povratna informacija)
- Opravi raziskavo: material pridobljen na terenu, v arhivih in v knjižnici, je tvoj raziskovalni material
- Medtem, ko se pisanje doktorata rado sprevrže v čudno navado: "Raje pišem kot jem in raje berem kot spim", moraš toliko bolj skrbeti za svoje vsesplošno počutje.

Poskrbi za svoje dobro počutje

Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju

2. Pisanje akademskih besedil

Borut Telban

Za pisanje rabiš mir

Znanstveno oz. akademsko pisanje

- Akademsko oz. znanstveno pisanje je pisanje akademikov oz. znanstvenikov za druge znanstvenike oz. akademike
- Akademsko pisanje obravnava teme, ki so zanimive za akademsko skupnost
- Akademsko pisanje ponudi bralcu informiran argument

Akademsko besedilo naj vsebuje

- Opise in razlage
- Definicije
- Analize in interpretacije
- Primerjave in razlikovanja
- Argument in diskusijo.

Vedno imej v mislih zakaj nekaj pišeš, kaj bi rad povedal, komu je pisanje namenjeno.

Akademsko besedilo naj bo

- Navezano na predhodna dela
- Analitično
- Kritično
- Dobro napisano
- Prepričljivo
- Z informiranim argumentom

Iskanje retorične pozicije

- Tvoja pozicija (za ali proti, teoretična pozicija, analitični aparat: filozofski, zgodovinski, družbeni, jezikovni...; katera smer znotraj teh področij)
- Upoštevaj publiko (bralce): želiš informirati ali zabavati, kritizirati ali razvijati neko misel
- Bodi pošten (odkrit) do samega sebe
- Bodi jasen

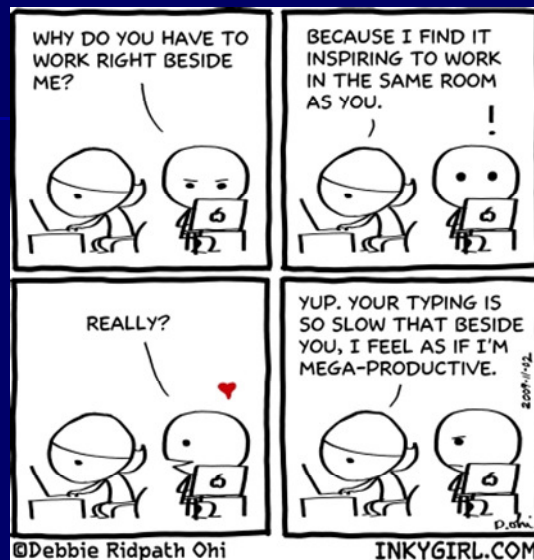
Relevantnost in jasnost misli

- Bralca kmalu pripelji k bistvu
- Ne vključuj idej, podatkov in avtorjev, ki niso relevantni (če so nekje vmes, jih morda lahko daš v opombo)
- Usmeri misli na svojo temo (pripravi si listo relevantnih stališč in poudarkov, potrebno jih je izostriti in jasno predstaviti)

Usmeri misli na svojo temo

- Poskrbi za prehode med odstavki, sekcijami, poglavji (pisanje naj bo koherentno-povezano)
- Ne pričakuj, da je bralcu vse jasno (tako kot tebi, ki o nečem pišeš), prav tako pa ne misli, da nič ne ve
- Podpri svoje trditve s primeri

Strategije pisanja

- Redki so tisti, ki so po študiju literature in refleksiji sposobni napisati esej ali poglavje v enem dihu brez pretiranih popravkov (zato pregleduj, popravljaš, dopolnjuj in urejaj že napisano in daj nekomu v branje)
- Nekateri si pripravijo zelo natančen delovni plan, ki pa je lahko zelo omejujoč, pisanje pa neživljenjsko (dodaj navdušenje v svoje pisanje, včasih je potrebno predelati celotno besedilo)

- Nekateri razvijejo svoje besedilo tako, da začnejo na začetku in izpilijo vsak stavek in odstavek, preden gredo naprej (problem je, ker je tovrstno pisanje precej počasno)
- Nekateri razvijajo ideje v času samega nastajanja eseja, ne da bi vnaprej veliko načrtovali. Na papir vržejo misli, ki jih potem obdelajo in organizirajo. Za tovrstne pisce je pisanje razmišljanje (tako pisanje je lahko počasno in ima pridih nedokončanega, tudi za pisca)

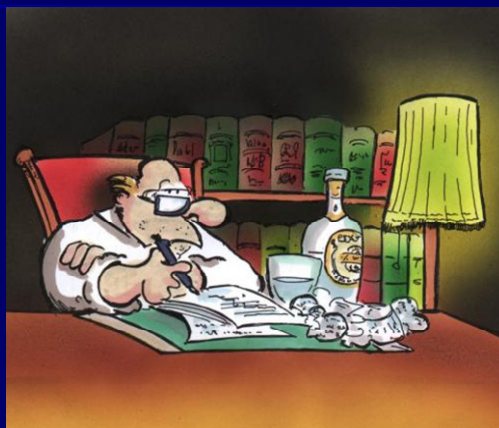
Pri pisanju je potrebno upoštevati

- ravnotežje (npr. med podatki in analizo, med številom obravnavanih avtorjev in dolžino besedila, itd.)
- simetrijo (med dolžinami uvoda, glavnega besedila in zaključka itd.)
- ritem pisanja
- krivuljo, ki pripelje do vrhunca (bistva) pisanja (ne imej že v uvodu povedano vse ali na preveč kompleksen način)
- besede imajo pomen in moč, zato pazi, da veš kaj pišeš in da to pišeš v dobrem jeziku (daj pisanje v pregled kolegu, jezikoslovcu, strokovnjaku)

Vrste pisanja

- Informativno pisanje: pregledna informacija o neki stvari, dogodku, obstoječem stanju, procesu (pisanje je postavljeno v kontekst drugih del na to temo)
- Prepričljivo oz. argumentativno pisanje: predstavitev neke informacije s svojimi pogledi, ki so podkrepljeni z argumenti, da prepričajo bralca
- Primerjalno pisanje: podobnosti in razlike v različnih pogledih, pristopih, smereh
- Kombinacije le-teh

Pisanje je dolgotrajen proces

Način pisanja - 1

- Piši jasno in razumljivo
- Bodi kratek in jedrnat (ne ponavljaj se)
- Dokazljivost (dejstva) naj bo pred občutki
- Ideje naj se gradijo ena na drugi (povezanost)
- Ne otežuj branja, pač pa povej naravnost (bodi konkreten), išči prave besede (ne nasiti besedila s tujkami)
- Poskrbi, da bo besedilo brez slovničnih napak

Način pisanja - 2

- Piši aktivno in ostani fokusiran
- Daj prednost tistim dejstvom, vrednotam in pogledom, ki so ključni za tvoj argument
- Prepričaj bralca, da tvoji zaključki temeljijo na konkretnih dejstvih
- Jasno prikaži svoj lasten pogled
- Povzemi in oblikuj zaključno misel
- Imej zaupanje v samega sebe
- Po nekaj dneh odmora preglej napisano (popravi, ponovno napiši, izloči in dodaj)

Priprava glavne teze

- Teza, glavna ideja celotnega besedila, se predstavi v enem stavku ter v kratkem izvlečku (100 – 200 besed), ki se skozi pisanje spreminja, dopolnjuje in izboljšuje
- Tako predstavljena teza postavi, usmerja in strukturira celoten argument, celotno delo
- Teza vsebuje trditev, podkrepljeno z določenim pogledom/perspektivo
- Tezo lahko zamenja raziskovalno vprašanje
- Teza je lahko nakazana zgolj implicitno

Strategije za odkrivanje glavne teze

- *Brainstorming* (neformalno, hitro, splošno ali specifično, asociativno ali usmerjeno). Zapiši ideje, besede, stavke, kratka besedila.
- Prosto pisanje, kjer razvijaš svoje misli
- Raziskovalni osnutek je malo bolj urejen poskus, da razviješ neke ideje ali sklop idej
- Postavi si vprašanja: Kdo?, Kaj?, Kdaj?, Kje?, Zakaj?, Kako?
- Pogled na isto stvar ali problem s treh perspektiv: stvar sama po sebi; stvar, ki se skozi čas spreminja; stvar v kontekstu

Nekje je treba začeti

Citiranje

- Preveč citatov pomeni zasenčiti lastne ideje
- Citiraj takrat, ko:
 - je jezik citata zelo dober, bogat ali močan
 - je citat pomemben za tvoj argument
 - je citiran del primeren za nadaljnjo analizo
 - se želiš poglobiti v dokazovanje nasprotnega pogleda

- Ko pri branju naletiš na nekaj pomembnega, razmisli, ali ne bi namesto citiranja tisti del raje:
 - parafraziral (razložil po svojih besedah in na ta način ohranil podrobnosti)
 - povzel (če želiš poudariti le glavne stvari v prebranem)
- Na splošno daj prednost parafraziranju in povzetkom
- Svoje vire pravilno citiraj!

- Že v času izpisovanja in povzemanja, si sproti beleži vire:
 - pri knjigi zapiši avtorja, naslov, leto in kraj izdaje, založbo ter stran uporabljenega citata ali povzetega
 - pri zborniku si zapiši urednika in naslov knjige, leto in kraj izdaje, založbo, avtorja poglavja, strani poglavja (od-do), stran citata
 - pri članku si zapiši avtorja, naslov članka, leto publikacije, ime revije, številko zvezka, številko letnika, strani (od-do) članka, stran citata
 - Izbiraj le kvalitetne internetne strani in si zapiši avtorja, naslov dokumenta, naslov celotnega dela, leto publikacije oz. zadnje revizije, URL in datum kdaj si stran pogledal

Revizija oz. predelava besedila

- Revizija besedila je stalen proces
- Pripravljenost, da bo treba neke odstavke, dele, ali celo poglavja še enkrat napisati. To je težko:
 - ker ni časa
 - ker si navezan na napisano
 - ker ti ni čisto jasno, kako
 - ker ne veš, kaj je narobe
 - ker si že naveličan

But I LOVE this paragraph. How can I delete it? It's some of my best writing ever! Ok, maybe it doesn't contribute to the overall story but I spent so long writing it! If single paragraphs could win the Pulitzer, this paragraph would win, for sure. Revision is overrated, and since I spent so much time on this paragraph. Why do I have to get rid of something that I love? You can't make me. I would not. This paragraph is the best and I

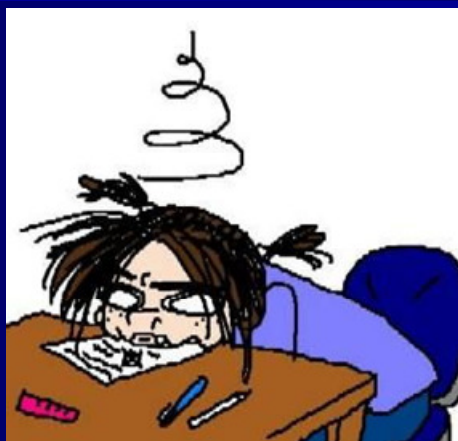

Revision Angst

INKYGIRL.COM: Daily Diversions For Writers
Copyright©2009 Debbie Ridpath Ohi

- Revizija te nauči, kako biti boljši pisec
- V času revizije izboljšaš svoje bralne in analitične navade
- V času revizije spoznaš svoje pisalne slabosti in napake, ki se ponavljajo

Revizija besedila je lahko precej zahtevna
(Daj nekomu, ki zna svetovati, v branje!)

Vrste revizij in izboljšav besedila

- Obsežna revizija: pogled na celotno poglavje/članek (prestrukturiranje, dodajanje dokazov, spremenjen pristop itd.)
- Manjša revizija: nekaj ni v redu z delom poglavja/članka
- Ureditev besedila (to ni revizija), ko se beseda ali stavek prestavi, izloči ali na novo napiše
- Korekturno branje popravi napake v besedilu (beri počasi, na glas, pazi na vsako besedo, frazo, stavek)

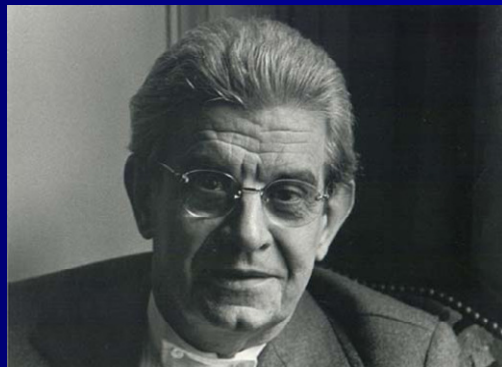
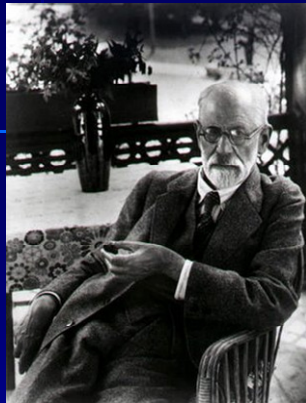
Proofread carefully
(don't leave any words out!)

Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju

3. Argumentiranje in logika argumenta

Borut Telban

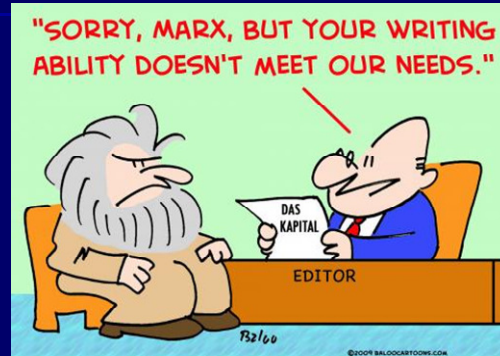

Ustvarjanje informiranega argumenta

- Kaj vem o temi pisanja
- Kaj se mi zdi pomembno pri tej temi
- Kako je ta tema povezana z drugimi stvarmi, ki jih poznam
- Česa ne vem o temi pisanja
- Kaj mislim (analitično kritično, ne osebno)
- Povzemi – ovrednoti – analiziraj – sintetiziraj

Kaj je dober argument?

- Teza, ki predstavi pozicijo pisca glede na obravnavano tematiko
- Poznavanje in predstavitev drugih pogledov
- Vrsta jasno določenih predpostavk, ki pokažejo na smer razmišljanja pri ustvarjanju argumenta
- Dokazi, ki potrjujejo veljavnost predpostavk
- Zaključek, ki bralca prepriča, da je argument tehten, temeljit, preiščlen

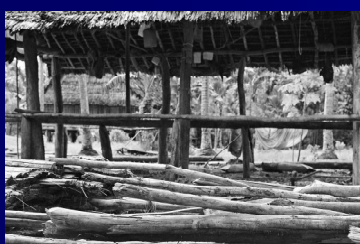
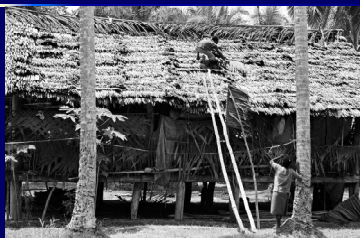

Kaj ni argument?

- Stališče (pogled na neko stvar ali dogodek)
- Strinjanje (enak pogled na stvar)
- Nestrinjanje (različen pogled na stvar)
- Razlaga (zakaj in kako je do nečesa prišlo)
- Povzetek (ponovitev glavnih stvari)
- Opis (kaj neka stvar je, kako zgleda, kako se naredi: dejstva, brez vrednotenja)

Človek z argumentom svoje trditve in poglede podpre z razlogi in dokazi, ki naj bi prepričali sogovornika.

Struktura argumenta

- Streha:
dobro podprt in izdelan
zaključek
- Stebri:
razumska utemeljitev;
argument, podprt z dejstvi
in razlogi
- Temelji:
predpostavke/premise,
osnovna spoznanja, teorije
in prepričanja

Branje med vrsticami

- Razpoznavanje prikritih predpostavk:
predpostavke so dejstva, misli, prepričanja, ki
v določenem kontekstu delujejo samoumevno
- Razpoznavanje kulturnih in družbenih vzorcev
(ideologije, verska prepričanja, športna
pripadnost itd.)
- Argumentiranje s pomočjo asociacij
- Razpoznavanje implicitnih argumentov (ko le-ti
ne sledijo osnovni strukturi):
 - so brez jasnega zaporedja sklepanja ali
dokazovanja
 - nimajo ustaljenega zaključka
 - ne opazi se, da prepričujejo

Zakaj uporabljati implicitni argument

- Latentni (nerazvit) argument ojača pozicijo (bralec pride sam do zaključka, ali pa se mu tako vsak zdi)
- Bralec se redko pogloblja v implicitni argument in ga ne obravnava na rigorozen in kritičen način
- Prepričevanje na način, ki ni očiten (npr. v reklamiranju)
- Prepričevanje nekoga, ki eksplicitne razlage noče slišati (bralec nima občutka, da mu nekdo "soli pamet")
- Predlaganje posledic, ne da bi jih omenjal
- Očrnitev pristopa ali dela nekoga drugega, ne da bi napake sploh omenil

Razumevanje formalne logike

- Argument je lahko logičen ne da bi bil resničen
- Silogizem je sklepanje, pri katerem izhaja iz dveh postavk določen zaključek oz. sklep:
 - glavna oz. splošna premisa (postavka)
 - manjša oz. delna premisa (postavka)
 - zaključek, ki izhaja iz prvih dveh premis

Primeri

- Vsi politiki lažejo. (neresnično)
Janez je politik.
Janez laže.
- Vsi, ki končajo osnovno šolo, znajo brati.
Janez je končal osnovno šolo.
Janez zna brati.
- Umor je kriminalno dejanje.
Splav je umor. (možnost oporekanja)
Splav je kriminalno dejanje.

Was I downloaded?

Deduktivno razmišljanje

- Iz splošnega k posameznemu primeru.

Vsi psi čuvaji lajajo.
Ko so Janeza ubili, psi niso lajali.
Janeza ni ubil tujec.

Induktivno razmišljanje

- Iz posameznega primera na splošno.

Otrok se je porezal z nožem.
Ko se je otrok igral, je bil blizu nož.
Ne puščajte nožev blizu otrok, ki se igrajo,
ker se lahko porežejo.

Pregled dokazljivosti argumenta

- Ali ste zanemarili kakšna dejstva?
- Ali ste potvorili kakšna dejstva?
- Ali imate dovolj dokazov?
- Ali imate preveč dokazov?
- Ali je vaš dokaz sodoben?

Oblike trditev

- Subjektivno-propozicijska trditev.
Verjamem, da so neandertalci govorili.
(nedokazljivo)
- Objektivno-propozicijska trditev.
Koruzo so udomačili v Ameriki. (dokazljivo)
- Subjektivno-emotivna trditev.
Všeč mi je, ko slišim nekoga govoriti s primorskim naglasom (osebno občutenje).
- Objektivno-emotivna trditev.
Raziskovalci se morajo potruditi, da zaščitijo
privatnost svojih informatorjev (vrednota).

Štiri vrste trditev o vednosti

	Subjektivna	Objektivna
Propozicijska trditev	Verjamem (ali pa ne) neki trditvi	Trditev je resnična (oz. ni resnična)
Emotivna trditev	Rad imam (ali pa ne) neko značilnost (vrednotenje)	Vrednotenje je dobro (oz. slabo)

Izogibanje logičnim zmotam

- Prenagljena posploševanja (premalo dokazov, pristranskost, argument na podlagi predsodkov ali navdušenja):
 - Bil sem en teden v New Yorku. New Yorčani so izredno ošabni.
- Ali-ali zmota (podajanje le dveh možnosti, ko jih je več):
 - Zaprite vse nuklearke ali pa opazujte svoje otroke, kako umirajo od radioaktivnega sevanja.

Možne posledice radioaktivnega sevanja?

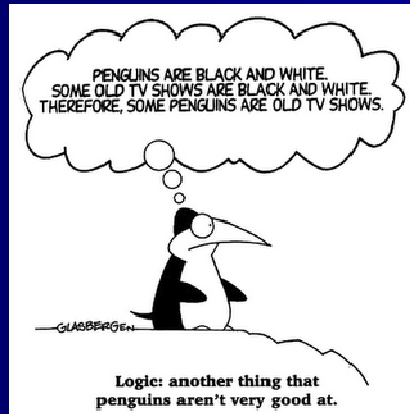
- *Non Sequitur* (zaključek ne sledi premisi):
 - Moja učiteljica je lepa; od nje se bom veliko naučil.
- Odvrčanje pozornosti (omenjanje nečesa kar ni relevantno):
 - Le kako bo upravljal podjetje? Samo poglej, kako ravna z ženo.
 - Uporaba besed: pametni ljudje bodo..., vsakdo, ki da nekaj nase, bo...; očitno, normalno, seveda...
- *Ad hominem* (*ad personam*; argument proti osebi in ne proti trditvi ali vsebini):
 - Ne moremo je izvoliti za županjo. Vara svojega moža.

Argumentum ad personam

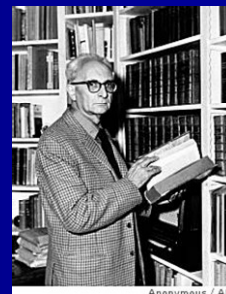

- Argument se vrti v krogu (*petitio principii*):
 - Grešimo, ker smo grešniki.
 - Človeške odnose ne moremo obravnavati znanstveno, ker niso dostopni znanstvenemu vpogledu.
 - Bog je pravičen, ker je Bog in Bog ne more biti nepravičen.
- Napačna analogija (navidezna podobnost ali enakost):
 - Ljudje so kot psi. Potrebujejo discipliniranje.
 - A in B sta si podobna. Ker A dela (ima) nekaj, nedvomno tudi B dela (ima) enako.

Napačna analogija

Levi Strauss je leta 1853 postal prvi proizvajalec kavbojk (slika na sredini je iz leta 1882).
Claude Lévi-Strauss (1908 – 2009), antropolog (desno).

- *Post Hoc, Ergo Propter Hoc* ("po tem, zato zaradi tega"; ker je dogodek B sledil dogodku A, naj bi dogodek A povzročil dogodek B):
 - Deževalo je, ker sem opral avto.
- Zmota kompozicije (ko nekdo trdi, da tisto kar velja za posamezne dele, avtomatično velja tudi za celoto in obratno):
 - Človeška bitja imajo zavest. Družbe sestavljajo človeška bitja. Družbe imajo zavest.
 - Religije so nekaj univerzalnega za vse kulture. Ker vsak posameznik pripada neki kulturi, je vsak posameznik veren.

- Zmotna predstavitev nasprotnega argumenta: ko nekdo napačno ali karikirano predstavi nasprotne argumente, potem pa kritizira te napačne ali karikirane predstave.
- *Argumentum ad ignorantiam* (priziv na nevednost, ko nekdo ne more niti potrditi niti ovreči neke trditve):
 - Yeti obstaja, saj niso dokazali, da ga ni.
- *Argumentum ad verecundiam*: priziv na navidezno avtoriteto, ki se z omenjenimi stvarmi ni nikdar resno ukvarjala, npr. ko znanstven argument podprete s člankom iz poljudnega časopisa.

Pomoč pri iskanju tvojih dokazov

- Iskanje dokazov za tvoj argument:
 - ali je bilo o tem že kaj napisano?
 - kje lahko najdem to informacijo
 - kateri so najbolj relevantni in avtoritativni viri na to temo
- Pregled povzetkov, spletnih virov
- Primarni in sekundarni viri
- Temeljna dela
- Pregled dokazov drugih, ki so tej temi pisali
- Triangulacija (primerjava različnih skupin dokazov eno z drugo, če si nasprotujejo ali se podpirajo)
- Avtentični in zanesljivi dokazi (kjer ni dvoma)

Primarni viri

Metode raziskovanja, argumentiranja in pisanja v humanistiki in družboslovju

4. Struktura in organizacija akademskega pisanja

Borut Telban

Iskanje strukture besedila

- Uvod (predstavi širši okvir teme – povzemi dela in argumente na to temo – in predstavi kakšno je tvoje stališče/argument)
- Nakaži svojo tezo že v uvodu
- Glavno besedilo (deli, poglavja, razdelki)
- Zaključek (povzetek, poudarjanje argumenta, jasno zavzetje stališča)

Uvod in zaključek

- Sta najbolj zahtevna razdelka (poglavji) v besedilu, ker:
 - priskrbita kontekst za celotni argument
 - predstavljata sintezo napisanega
 - pustita ustrezen vtis (prvega in zadnjega) na bralcu

Uvod

- V uvodu imaš možnost, da vzbudiš zanimanje bralca, a ne na nejasen način
- Poskrbi za ustrezni značaj uvoda
- Informiraj, ampak ne na dolgočasen način
- Želiš močno pozicijo, vendar ne na račun, da oddaljiš bralca
- Poskrbi za pravi odtenek tvojega glasu

- Postavi argument v širši kontekst
 - najavi svojo temo na širok način in objasni svoj specifičen pristop
 - predstavi tisto ozadje, ki je pomembno za tvoj argument (ne vključuj nepomembnih podrobnosti)
 - definiraj glavne izraze, ki jih boš uporabljal v besedilu
 - uporabi anekdoto ali citat, ki odraža bistvo tvojega besedila (in ju takoj naveži na svoj argument)
 - ko pišeš kontroverzno, omeni tiste z nasprotnim pogledom in predstavi svojo pozicijo

Zaključek

- Povzetek v zaključku je pomemben, še posebej, če je argument zahteven ali obdelanega veliko materiala
- Povrni bralca na začetno diskusijo in potrdi svoj argument (novosti)
- Bralec mora dobiti občutek, da si povedal vse, kar je bilo potrebno in kar si obljubil v uvodu
- Zaključi s stavkom (ali stavki), ki ostanejo v spominu

Pisanje je izziv, napor in užitek

Pisanje odstavkov

- Odstavki so vlečni konji tvojega dela
- Če eden ni v redu, se lahko zruši celoten argument
- Upoštevaj vlogo vsakega odstavka (zakaj je tam kot je in kaj hočeš z njim povedati)
- Odstavek podpira tvojo tezo in razvija argument
- Vsebuje dovolj dokazov in ne vključuje odvečnih stavkov ter stvari, ki niso relevantne
- Vsak odstavek je povezan s predhodnim in naslednjim (včasih je potreben povezovalni stavek)
- Dober odstavek se pojavi tam, kjer je potreben

Viri in citiranje

- Različne znanstvene discipline uporabljajo različne načine citiranja in beleženja referenc.
- Ko pišete članek ali knjigo, prilagodite način citiranja in zapisa literature navodilom revije ali založbe.
- Pozanimajte se, kako so drugi pred vami omenjali vire in citirali ter kakšna so pravila (npr. pri pisanju doktorata).
- Ko imate izbran način, se tega tudi držite (bodite konsistentni).

- Tradicionalni sistem z opombami
 - uporaba v nekaterih znanstvenih disciplinah in v humanistiki
 - opombe so oštevilčene, viri so napisani v opombah pod črto na referenčni strani (včasih na koncu poglavja, ali celo na koncu celotnega besedila)
 - reference se pogosto omenjajo le prvič, potem pa se uporablja le ime in stran, ali pa npr. *ibid.* (iz *ibidem*, prav tam)
 - uporabljena literatura pogosto sploh ni zbrana na koncu besedila

- MLA (Modern Language Association) sistem

- pogosta uporaba v humanistiki
- v besedilu se omenjeni avtor in stran v knjigi ali članku (brez letnice) nahajata v oklepaju; med njima ni vejice
- na koncu je vsa literatura zbrana pod naslovom "Citirana dela". Način pisanja citiranih del je predpisan (npr. naslovi člankov so v navednicah, letnica dela je na koncu reference itd.), avtorji so napisani z imenom in priimkom
- vsak vir ima na koncu napisano ali je tiskovina (print) ali spletna stran (Web)

- APA (American Psychological Association) sistem

- pogosta uporaba v družbenih vedah
- v besedilu sta v oklepaju avtor in letnica objave dela (marsikdaj tudi referenčna stran)
- na koncu je vsa literatura zbrana pod "Viri (References)". Avtorji so napisani s priimkom in le prvo črko imena, naslovi člankov niso v navednicah, letnica objave dela je v začetku takoj za imenom avtorja in je v oklepaju

Poskrbi, da bo tvoj tekst rasel in zorel

Plagiarizem

- Predstavitev ideje ali dela nekoga drugega kot svoje lastno delo.
- Kopiranje besedil s spletnih strani ali iz knjig in člankov, ne da bi jih identificirali in avtorje v besedilu tudi predstavili oz. omenili.

Kako se izogniti plagiarizmu:

- Pri izpisovanju citatov, misli in podatkov iz literature in spletnih virov, takoj napiši celotno referenco (kasneje jo boš težko našel). Kopije virov shrani.

- Podaj referenco že na začetku uporabe ideje ali dela nekoga drugega in ne šele na koncu.
- Tudi če nekaj poveš po svoje na podlagi dela nekoga drugega, moraš kljub temu omeniti delo iz katerega tvoje misli izhajajo.
- Nekatere stvari so splošno znane in jih najdemo v slovarjih in enciklopedijah. To so v glavnem dokazljivi podatki, ki jih hitro najdemo v različnih referenčnih knjigah.
- Nekatere misli in vednosti so postale tako udomačene, da ni potrebno citiranje avtorja, od katerega smo mi to izvedeli.
- Uporabljalj citate, parafraziranje (po svojih besedah) in povzemanja, a vedno omeni avtorja, ki je tvoj vir.

Gremo naprej!
Določi si, koliko besed boš napisal na dan:
800, 1000, 1500

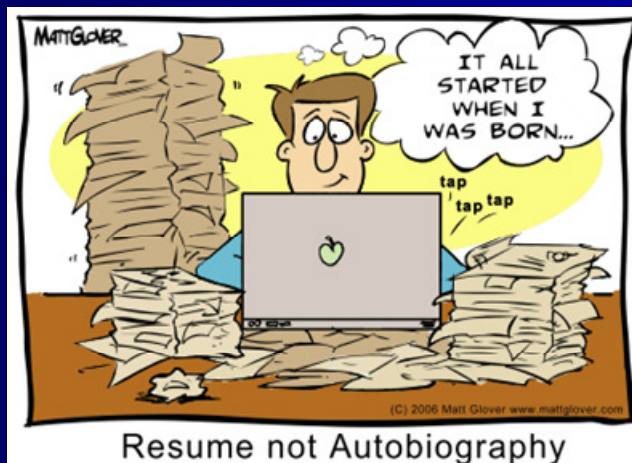
Pisanje knjižne ocene

- Knjižna ocena ni zgolj povzetek
- Knjižna ocena analizira, komentira, ovrednoti
- Knjižna ocena umesti delo v širši tematski ali teoretični kontekst
- Prepoznavaj argumente in se vključi v kritično razmišljanje o njih
- Med branjem izpisuj in beleži svoje misli
- Pri pisanju upoštevaj zahtevo po ustrezni dolžini knjižne ocene

Vprašanja ob pisanju knjižne ocene

- Kaj je namen knjige
- Kdo so potencialni bralci (poglej v zahvalo, predgovor, indeks, literaturo)
- Kakšni so tema, teza in argument knjige
- Kakšne so teoretske predpostavke avtorja
- Kakšno snov prinaša (primarno, sekundarno, osebna spoznanja, kvantitativne podatke, analizo literature...)
- Kakšni so struktura dela, stil pisanja, jezik
- Kakšno je moje mnenje o delu

Drži se predpisanih dolžin besedil

Priprava predloga za raziskavo

Naslovna stran	Tema, pisec, institucija, namen	Naslov raziskave: osredotočen, kratek in jedrnat
Vsebina	Oznaka razdelkov v predlogu in ustrezne strani	Hierarhija naslovov in podnaslovov (1;1.1;1.2...;1.1.2...)
Ozadje raziskave	Kontekst: družbeni, politični, zgodovinski, izobraževalni...	Vsebuje: teoretično stališče, osebno motivacijo...
Potreba za raziskavo	Prepričati bralca o potrebi in zanimivosti te raziskave	Vključuje: uporaba nekaj idej v novem kontekstu, praznina v literaturi, pomen za družbo

Namen in cilji raziskave	Zgoščena in jasna razlaga namena raziskave; predstavitev glavnih raziskovalnih vprašanj in ciljev	Namen raziskave je del širšega tematskega konteksta; povezanost med cilji in vprašanji
Pregled literature	Pregled pomembnih raziskav na področju; kritična selekcija le-teh	Ne preobsežna; vključuje glavne avtorje; kritična analiza; tvoj teoretični okvir
Opis raziskave	Raziskovalni načrt, jasne meje raziskave, focus	Znanje, ki je vplivalo na raziskovalni pristop; sodelujoči; metode raziskave in analize; etična vprašanja
Časovni načrt	Oriše delo in stopnje od začetka do zaključka	Tabela ali časovna razdelitev posameznih stopenj
Strukturaloge	Opis fokusa vsakega poglavja	V nekaj vrsticah opis vsebine vsakega poglavja in razdelkov

Pomen in pričakovani rezultati	Predvidi pomen in rezultate raziskave	Poveži pričakovane rezultate s cilji raziskave
Terminološki slovarček	Seznam posebnih besed ali konceptov in njihovih pomenov	Lahko v opombi, vsekakor pa pred glavnim besedilom
Dodatki	Dokumenti, ki so pomembni za glavno besedilo	Dokumenti, dovoljenja, vprašalniki za intervjuje, tehnična oprema potrebna za raziskavo itd.
Reference	Seznam literature, ki je bila uporabljena in naj bi bila pomembna za raziskavo	Uporabi način pisanja literature, ki ga uporabljajo na tvojem modulu

Viri

- Applying for Postgraduate (Research) Degrees. James Cook University. http://www.cu.edu.au/international/apply/JCUPRD_018164.html, 6. september 2009.
- Beaney, Michael. 2009. Analysis. Stanford Encyclopedia of Philosophy. <http://plato.stanford.edu/entries/analysis/>, 18. oktober 2009.
- Chandler, Daniel. Writing Academic Essays and Reports. http://mikehart-papers.co.uk/tutorials/wri_acad.doc, 4. oktober 2009.
- Cottrell, Stella. 2005. *Critical Thinking Skills: Developing Effective Analysis and Argument*. New York: Palgrave Macmillan.
- Dartmouth Writing Program. Writing the Academic Paper. http://www.dartmouth.edu/~writing/materials/student/ac_paper/what.shtml, 20. september 2009.
- Lett, James. 1997. *Science, Reason, and Anthropology: The Principles of Rational Inquiry*. Lanham: Rowman and Littlefield Publishers.
- Landsberger, Joe. Study Guides and Strategies. <http://www.studygs.net>, 20. september 2009.
- Mounsey, Chris. 2002. *Essays and Dissertations*. Oxford: Oxford University Press.
- Palmquist, Ruth. Discourse Analysis. University of Texas. <http://www.ischool.utexas.edu/~palmquis/courses/discourse.htm>, 18. oktober 2009.
- Plotnick, Jerry. Writing Handouts. University of Toronto. <http://www.utoronto.ca/ucwriting/handouts.html>, 11. oktober 2009.
- Procter, Margaret. Standard Documentation Formats. Writing at the University of Toronto. <http://www.writing.utoronto.ca/advice/using-sources/documentation>, 8. oktober 2009.
- Procter, Margaret. The Book Review or Article Critique. Writing at the University of Toronto. <http://www.writing.utoronto.ca/advice/specific-types-of-writing/book-review>, 10. oktober 2009.
- Salzman, Philip Carl. 1996. Methodology. V: Alan Barnard and Jonathan Spencer (ur.), *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*. London: Routledge, 364-7.
- Soles, Derek. 2005. *The Academic Essay: How to Plan, Draft, Write and Revise*. Somerset: Studymates Ltd.

Slikovni viri

- Bluedorn, Nathaniel in Hans. 2009. *The Fallacy Detective: Thirty-Eight Lessons on How to Recognize Bad Reasoning*. <http://www.fallacydetective.com/products/item/the-fallacy-detective>, 13. november 2009.
- Butterworth, Richard. I Did a PhD and Did Not Go Mad. <http://public.randomnotes.org/richard/PhDtalk.html>, 18. oktober 2009.
- Anderson, Mark. Andertoons. <http://www.andertoons.com/>, 25. oktober 2009.
- Cham, Jorge, PhD Comics: Brain Saver. <http://www.phdcomics.com/comics.php>, 18. oktober 2009.
- Enjoy the World of Cartoons. <http://www.toonpool.com/>, 25. oktober 2009.
- Glomer, Matt. Mattglower.com. <http://www.mattglower.com/>, 25. oktober 2009.
- Inkcinct Cartoons. www.inkcinct.com.au/, 18. oktober 2009.
- Ohl, Debbie Ridpath. Inkygirl: Daily Diversions for Writers. www.inkygirl.com/, 18. oktober 2009.
- Ohl, Debbie Ridpath. Will Write for Chocolate. <http://www.willwriteforchocolate.com/>, 18. oktober 2009.
- Radpic! http://www.radpic.com/you_werent_downloaded.html, 18. oktober 2009.
- Roumieu, Graham. <http://www.roumieu.com/>, 25. oktober 2009.
- Shaw, Casey. <http://www.usaweekend.com/blogs/cartoons/index.html>, 18. oktober 2009.
- Thorne, Cathy. Everyday People: Cartoons about Women and the People Who Love and Annoy Them. <http://www.everydaypeoplecartoons.com/>, 15. oktober 2009.
- Vávrová, Daniela. Borut's Photographs. <http://rachel.reflectangulo.net/>, 2008.

